

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2024 m. vasario 28 d. Nr.
Zarasai

I SKYRIUS VADOVO ŽODIS

Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka yra savivaldybės biudžetinė įstaiga, vykdanči bibliotekų veiklą ir veikianti informacijos sklaidos, kultūros ir švietimo srityse. Viešoji biblioteka kaupia, tvarko ir saugo gyventojų poreikius tenkinančią, universalų knygų, tęstinių spaudinių, periodinių leidinių, elektroninių ir kitų dokumentų fondą, teikia informacines ir kultūrinės, edukacines paslaugas vartotojams, dalyvauja formuojant Lietuvos bibliotekų dokumentų fondą ir kuriant bibliotekų informacijos sistemą.

Bendros žinios apie Zarasų viešąją biblioteką

Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka.

Kodas 190213860.

Adresas: D. Bukonto g. Nr. 20, Zarasai 32132.

Telefonas (8 385) 52279,

interneto svetainė <https://zarasubiblioteka.lt>,

elektroninis paštas direktore@zarasubiblioteka.lt, info@zarasubiblioteka.lt.

Direktorė Danutė Karlienė, išsilavinimas – aukštasis universitetinis.

Tinkle – viešoji biblioteka ir 16 teritorinių struktūrinių padalinių.

Viešosios bibliotekos vizija – kurti sumanią Zarasų bendruomenę kartu.

Misija – kaupti, saugoti, tvarkyti spaudinius, vaizdo ir garso, elektroninius ir kitus dokumentus, skleisti bendruomenei žinias, informaciją ir patirtį, užfiksuotą informacijos šaltiniuose, užtikrinti bibliotekų fondų prieinamumą, sudaryti sąlygas gyventojams naudotis informacinėmis technologijomis jų socialinėms ir visuomeninėms reikmėms, plėsti bibliotekos informacines, švietimo ir rekreacijos paslaugas, dalyvauti išsilavinusios ir informuotos visuomenės kūrime.

2023 m. svarbiausias įvykis buvo paminėti Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos 100-metį, pažymėti Degučių bibliotekos 75-metį, atlikti Zarasų viešosios bibliotekos pastato fasado remontą, perkelti Antazavės biblioteką į geresnes patalpas. Viešoji biblioteka ir padaliniai renginiais bei parodomis prisidėjo prie iškilų datų paminėjimo: istoriko, rašytojo Simono Daukanto 230-ųjų metinių paminėjimo, Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą 90-mečio. Šioms datoms buvo parengtos parodos, organizuotos dokumentinių filmų peržiūros.

Vienas iš pagrindinių tikslų – gyvenimo kokybės gerinimas, plėtojant paslaugų kokybę ir prieinamumą, buvo įgyvendinamas nuosekliai. Zarasų rajono centralizuotas bibliotekų tinklas išlaikytas stabilus. Bibliotekose sutelkti 32,5 % rajono gyventojų. Bibliotekose registruota 4734 (2022 m. – 4824) vartotojai. Viešoji biblioteka sulaukė per 53 tūkst. lankytojų, o visose tinklo bibliotekose – 104 tūkst. lankytojų. Į bibliotekas užsiregistravo 10,9 % naujų vartotojų.

METŲ STATISTIKA

i Lankytojai 104416	i Skaitytojai 4734	i Virtualūs lankytojai 19195
i Renginių lankytojai 13370	i Vaikų renginių lankytojai 5784	i Ekskursijų skaičius 128
i Vidutiniškai apsilankė per metus 22 kartus	i Vidutiniškai perskaitė 41 knygą, periodinių leidinių, kt.	i Knygų, periodikos, CD, DVD, HD, žaidimų skaičius 167356 vnt.
i FB sekėjai 7537	i Per metus gauta naujų knygų 3864 vnt.	i Per metus prenumeruota pavadinimų periodinių leidinių 30 pavad.

Lankytojų srautai. Palyginus su 2022 m., bendras lankomumo rodiklis išaugo 5 %. Analizuojant bibliotekos lankytojų skaičių per pastaruosius kelerius metus, galima teigiamai įvertinti bibliotekos populiarumą, veiklų efektyvumą ir jos reikšmę vietos bendruomenei. Viešojoje bibliotekoje lankomumo rodiklis išaugo 10,6 %. Tai lėmė pasiūlytų renginių įvairovė, laisvalaikio paslaugų atnaujinimas, draugiškos lankytojams aplinkos palaikymas.

Paslaugų panaudojimas. Pastebimas vaikų lankomumo 18,9 % ir skaitomumo 5 % rodiklių sumažėjimas. Skatinant vaikų skaitymą edukacijų vyko net 24 % daugiau nei 2022 m. Vaikai buvo įtraukiami į kūrybines veiklas panaudojant literatūros, muzikos, dailės elementus ir šiuolaikines technologijas. Daugiau dėmesio skirta mokyti megzti stipresnius socialinius ryšius su aplinkiniais žmonėmis ir bendraamžiais. Vienu iš svarbių tikslų išlieka pradinio skaitymo įgūdžių ugdymas ir lavinimas įtraukiant tėvus.

2023 m. biblioteka sėkmingai dalyvavo dviejuose Panevėžio apskr. Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos projektuose, buvo partneriu 6-iose kitų rajonų savivaldybių viešųjų bibliotekų ir kitų organizacijų projektuose. 2023 m. aktyviausias viešosios bibliotekos projektų partneris buvo asociacija „Kūrybinės jungtys“, su kuriuo darbuotojai mokėsi kūrybinio mąstymo metodikos jaunų žmonių poreikių išaiškinimui ir organizavo forumą jaunimui „Kryptis Zarasai“.

Fondo panaudojimas ir sklaida – svarbus uždavinys bibliotekoms. 2023 m. skaitytojams pasiūlyta atnaujinta ir nemokama tarpbibliotekinio abonemento paslauga skatino aktyviau naudotis turimais knygų fondais. Skaitytojų patogumui pasiūlyta nauja paslauga – knygomatas, sudarantis galimybę knygą pasiimti palankiu metu. Palyginti su 2022 m., dokumentams įsigyti Kultūros ministerijos ir savivaldybės lėšų skirta 2,7 % daugiau, bet naujų leidinių įsigyta tik 4 vnt. daugiau, nes knygų kainos tik auga. Už vieną knygą vidutiniškai mokėta jau po 15,60 eurų (2022 m. – 12,06 Eur). Fondo atnaujinimas siekia 4,3 %, jo panaudos vidutinė apyvarta 0,9. Pasikeitę skaitymo interesai lemia, kad aktyviau naudojamos naujai įsigytos knygos.

Viešojoje bibliotekoje teikiamos paslaugos:

Nemokamos paslaugos: knygų, žurnalų, muzikos CD, kitų dokumentų išdavimas į namus; informacijos šaltinių naudojimas bibliotekose, internetas, darbas su kompiuteriu, informacijos paieška LIBIS kataloge, prenumeruojamose duomenų bazėse, konsultacijos ir atsakymai į užklausas; ekskursijos bibliotekose; kompiuterinio raštingumo kursai; tradiciniai ir netradiciniai kultūros renginiai vaikams, jaunimui, suaugusiems; informacijos lentynos; naudojimas žaisloteka, fonoteka, videoteka, kraštotyros informacija, galimybė dalyvauti skaitymo skatinimo programose, skaitytojų pažymėjimų išdavimas, TBA (tarpbibliotekinio abonemento paslaugos), kitos. Mokamos paslaugos: dokumentų spausdinimas, kopijavimas, skenavimas, įrišimas, renginių salės nuoma.

Įstatyminė bazė

Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos veikla buvo organizuota vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos civiliniu ir darbo kodeksais, Lietuvos Respublikos Bibliotekų įstatymu ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymais, Zarasų rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatais,

kitais teisės aktais. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos teisės aktus, buvo parengti, įsakymais pakeisti ir patvirtinti dokumentai viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos, korupcijos prevencijos, smurto ir priekabiavimo prevencijos ir kitais klausimais. 2023 metais buvo parengti ir patvirtinti įsakymai: 53 personalo, 62 veiklos, 9 komandiruočių, 49 atostogų klausimais. 2023 m. buvo parengti ir Zarasų rajono savivaldybės tarybos patvirtinti nauji bibliotekos nuostatai. Taip pat pakeisti viešosios bibliotekos skyrių nuostatai.

Veiklos problematika Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka siekia išlikti įvairovei atvira, priimančia tinkamus veiklos valdymo sprendimus, į informacijos prieinamumo paslaugų teikimo kokybę besiorientuojančia organizacija, prisidedančia prie skaitančios visuomenės kūrimo. Tam būtina pritaikyti pastatų infrastruktūrą žmonėms su negalia, atnaujinti viešosios bibliotekos Salako, Degučių, Štadvilių struktūrinių padalinių patalpas. Stokojama lėšų kitų kaimo bibliotekų patalpų materialinės bazės gerinimui, darbuotojų motyvacijai.

II SKYRIUS ĮSTAIGOS STRATEGINIO IR METŲ VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka įgyvendino Zarasų rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 2023 – 2025 metų 08 programos „**Kultūros veiklos programa**“ ir 2023 metų veiklos plano šiuos tikslus ir uždavinius:

I. Tikslas. Aukštos ugdymo kokybės ir besimokančios visuomenės plėtra.

Uždavinys. Plėtoti kokybiškas, prieinamas, gyventojų poreikius atitinkančias paslaugas.

Priemonė. Kultūrinio tapatumo plėtra (renginiai, veiklos viešosiose erdvėse).

Renginiai (Renginiams panaudota 15 300 Eur).

Literatūriniai ir muzikos vakarai. Minint Zarasų viešosios bibliotekos 100-ą visi svarbiausi bibliotekos renginiai buvo skirti įstaigos jubiliejui paminėti. Buvo organizuoti tradiciniai bibliotekos kultūros renginiai: „Poezijos pavasaris“, kuriame dalyvavo poetai Giedrius Alkauskas, Rūta Suchodolskytė, aktorė Dalia Morozovaitė, skaitovė Gražina Urbonaitė, bardas Gytis Ambrazevičius, savo kūrybą skaitė Zarasų krašto „Virš tylos“ literatai, „Prozos ruduo“, kuriame dalyvavo rašytojai Laura Sintija Černiauskaitė ir Regimantas Tamošaitis. Miesto šventės metu organizuoti „Nakties skaitymai“, kuriuose dalyvavo poetas Julius Keleras, aktorė Jolanta Dapkūnaitė, aktorius Saulius Bareikis. Mažajoje knygų mugėje dalyvavo leidyklos: „Algarvė“, „Andrena“, „Baltos lankos“, „Charibdė“, „Gelmės“, „Kauko laiptai“, „Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras“, „Raidynėlis“, „Stiklo tiltai“, „Tera Publika“, „Trys nykštukai“ ir „Žara“. Organizuotos technologinius įgūdžius ir skaitymą stiprinančios edukacinės veiklos vaikams. Antazavės dvaro bibliotekoje vyko kultūriniam paveldui skirti renginiai.

Spalio mėnesį suorganizuotas Zarasų viešosios bibliotekos jubiliejinis renginys. Buvo atliktas specialiai bibliotekos jubiliejui sukurta eiliuota bibliotekos istorija (repas), kuriam žodžius parašė zarasietė literatė Giedrė Mičiūnienė, muziką sukūrė Andrius Glušakovas – Puzhas. Kūrinį atliko Zarasų viešosios bibliotekos teatras „Juodai baltas“, Zarasų Fausto Latėno meno mokyklos moksleiviai (režisierė Gražina Karlaitė). Taip pat buvo išleistas jubiliejinis kalendorius 2024 m. ir leidinys „Zarasų viešoji biblioteka 2023 m“ su bibliotekos vaizdais. Dailininkas Arvydas Každailis sukūrė bibliotekos logotipą ir suvenyrinį maišelį.

Gegužės mėnesį vyko respublikinis literatų „Baltojo balandžio“ fondo renginys, kuriame dalyvavo daug literatų iš įvairių miestų ir rajonų, buvo teikiama premija poetui.

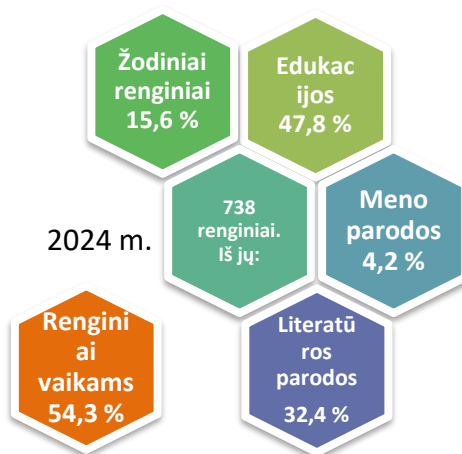
Fizinių ir virtualių renginių lyginamoji analizė 2023–2022 m.

Pavadinimas	Bendras renginių skaičius		Iš jų:			
			Kompleksiniai, žodiniai		Parodos	
	2023 m.	2022 m.	2023 m.	2022 m.	2023 m.	2022 m.
Viešoji biblioteka	289	372	174	282	115	90

Miestelių padaliniai	121	200	70	128	51	72
Kaimo padaliniai	328	321	224	215	104	106
IŠ VISO	738	893	468	625	270	268

Renginių lankytojai. Bibliotekų renginiuose ir parodose lankėsi 13370 (2022 m. – 12519) fizinių lankytojų ir 1884 (2022 m. – 2686) virtualūs. Viešosios bibliotekos renginiuose – 6607 (2022 m. – 6967) fiziniai lankytojai. Miestelio bibliotekų renginiuose – 2128 (2022 m. – 1662) fiziniai lankytojai ir 808 virtualūs. Kaimo bibliotekų renginiuose – 4635 (2022 m. – 3890) fiziniai lankytojai ir 1076 virtualių. Palyginti su 2022 m. fizinių renginių lankytojų skaičius išaugo 6,8 %.

Organizuotų renginių grupės procentais

Ekskursijos. Bibliotekose organizuojamos pažintinės, apžvalginės, literatūrinės, teminės ekskursijos. 2023 m. bibliotekų darbuotojai organizavo 128 (2022 m. – 116) ekskursijas tikslinėms grupėms. Viešojoje bibliotekoje buvo organizuotos 113 ekskursijų. Viešoji biblioteka yra turizmo lankytinas objektas, todėl ekskursijas vedė Zarasų turizmo ir verslo informacijos centro gidai. Antazavės dvaro bibliotekoje buvo organizuota 30 ekskursijų, apsilankė 1678 dalyviai.

Partnerystė ir bendradarbiavimas

Literatūros renginiai, meno parodų pristatymai, edukacinės programos buvo organizuoti bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos rašytojų sąjunga, Rašytojų klubu, Zarasų Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasų „Ažuolo“ gimnazija, Zarasų „Santarvės“ pradinė mokykla, Zarasų „Lakštingalos“ mokykla, Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija, Zarasų Fausto Latėno meno mokykla, Kultūros centru Dusetų dailės galerija, Utenos regiono savivaldybių viešosiomis bibliotekomis ir Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešąja biblioteka, VšĮ „Kūrybinės jungtys“. Zarasų švietimo pagalbos tarnyba, Zarasų rajono savivaldybė, Trečiojo amžiaus universiteto (TAU) dalyviai. Pasiteisinęs bendradarbiavimo su mažosiomis leidyklomis rezultatas – kasmetinė Mažoji knygų mugė miesto Sėlių aikštėje.

Netradicinės darbo formos

Viešojoje bibliotekoje sėkmingai veikia Zarasų viešosios bibliotekos suaugusiųjų teatras „Juodai baltas“ (režisierė Gražina Karlaitė), literatų klubas „Virš tylos“ (vadovas Vasilijus Trusovas), vaikus džiugina literatūriniai personažai „Zuikis Nulėpaušis“ ir Pepė „Ilgakojinė“, aktyviai dirba literatų klubas „Atgaiva“ Dusetų bibliotekoje, zarasiečių fotografų klubas „Ežerų žemė“ (pirmininkas Algimantas Navickas). 2023 m. susibūrė Zarasų knygų mylėtojų klubas „Knygų sala“ (kuratorė Jurga Sagadinaitė). Teatras „Juodai baltas“ pastatė spektaklį I. Wyrpajew „Iliuzijos“.

Priemonė. Bibliotekinė veikla: dokumentų fondas, el. paslaugos, informacinė-kultūrinė edukacija.

Knygų ir kitų dokumentų fondas

2023 m. knygų ir kitų dokumentų fondas – 167 356 vnt. (45 689 pavadinimai) (2022 m. – 168 037 vnt.), iš jų viešojoje bibliotekoje – 71 257 vnt., 42 170 pav. teritoriniuose padaliniuose – 96 099 vnt., 27637 pav. Vienam rajono gyventojui tenka vidutiniškai 11,5 dokumentų, vienam registruotam vartotojui – vidutiniškai 35 dokumentai.

1 lentelė. Teminė fondo sudėtis

Fondai	Fondo dydis	Grožinė literatūra		Mokslo šakų literatūra		Periodiniai leidiniai		Fondo dydis be periodikos
	Vnt.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.	Vnt.
CBS	167356	90282	54 %	63899	38 %	13175	8 %	154181
Viešoji biblioteka	71257	29546	42 %	32894	46 %	8817	12 %	62440
16 padalinių	96099	60736	63 %	31005	32 %	4358	5 %	91741

2.lentelė. Bibliotekos fondo palyginamoji lentelė 2022 – 2023 m.

	Iš viso fonde vnt.	Knygų	Periodinių leidinių	Garsinių regimųjų mišrių	Trimačių	Kitų
2022-12-31	168037	148994	13737	4293	63	950
2023-12-31	167356	149085	13175	3665	150	1281

Palyginti su 2022 metais, dokumentų fondas nežymiai sumažėjo – 0,4 %. Priežastys: pakilo leidinių kainos, todėl įsigyta mažiau dokumentų, daugiau nurašyta susidėvėjusių, skaitytojų sugadintų ir pasenusio turinio dokumentų. 87 vnt. padidėjo trimačių dokumentų fondas, nes nupirkta daugiau įvairių lavinamųjų, edukacinių žaidimų tiek vaikams, tiek suaugusiems.

2023 m. biblioteka įsigijo 6969 vnt., 3719 pav. (2022 m. – 7191 vnt., 1569 pav.) dokumentų. Palyginti su 2022 m., įsigyta 222 vnt. dokumentų mažiau.

3 lentelė. Bibliotekos fondo gautis pagal dokumentų rūšis 2023 – 2022 metais

CBS gautis pagal rūšis	2023	2022	+ / -
Knygų	3864	3860	+4
Periodinių leidinių	2974	3251	-277
Garsinių	12	16	-4
Mišrių garsinių regimųjų	16	31	-15
Natų	5	12	-7
Kompiuterinių	4	0	+4
Rankraščių	6	1	+5
Kartografinių	1	0	+1
Vaizdinių	-	12	-
Trimačių	87	8	+79
Iš viso:	6969	7191	+93/-303

Daugiausiai įsigyta grožinės literatūros (2831 vnt.). Užsakyta 30 pavadinimų periodinių leidinių, gauta 2974 vnt. (2022 m. 3251 vnt.). Vienam gyventojui vidutiniškai teko 0,5 naujo dokumento. Vienam tūkstančiui gyventojų vidutiniškai teko 478 nauji dokumentai. Dokumentams įsigyti biblioteka išleido 39 054,26 Eur. (2022 m. – 39 405,53 Eur.): Kultūros

ministerijos lėšos – 25 444 Eur. (2022 m. – 26 212 Eur.); Savivaldybės lėšos – 13394,26 Eur. (2022 m. – 12803,50 Eur.): knygoms – 4 200 Eur.; prenumeratai – 9194,26 Eur. Organizavus viešuosius pirkimus, atlikti 92 dokumentų pirkimai. Su tiekėjais sudaryta 91 žodinė sutartis ir 1 rašytinė. Visos jos sukeltos į www.manokonkursas.lt ir <https://mw.eviesiejipirkimai.lt>. 2023 m. už vieną dokumentą vidutiniškai mokėta po 15,6 Eur. (2022 m. po 12,06 Eur).

Dovanos. 2023 m. dovanotų knygų gauta 1520 vnt., 1075 pav. už 7928,17 Eur. Dovanos sudaro 38 % leidinių gauties. Iš jų Kultūros tarybos remiami leidiniai – 3,4 %. (137 vnt. 136 pav. už 1175,20 Eur.). Vertinga parama bibliotekai Zarasų „Rotary“ klubo dovana (271,00 eur.) – 26 populiariausios grožinės knygos. UAB „Svaita“ suteikė paramą Dusetų K. Būgos bibliotekai 20 naujų knygų (246,25 Eur.). Leidinius dovanuoja ir Mažosios knygų mugės dalyviai, leidėjai.

Mediatekos kolekcijoje yra 1502 knygos ir natos, 1907 CD garsiniai, regimieji dokumentai, iš jų 1180 CD, 727 DVD, 11 Kinect žaidimų. Vyko 3D animacinių filmukų peržiūros, rengiamos muzikos valandėlės, muzikos perklausos, „Nepatogaus kino“ virtualūs seansai. Aktyviai vaikai naudojami interaktyviu žaidimu „Jumpido“, Kinect aparatūra. Sudarytos sąlygos žmonėms su regos sutrikimais. Jie gali naudotis knygų, natų, muzikos įrašų, filmų fondu.

Elektroninės paslaugos

Elektroninių paslaugų portalas <https://ibiblioteka.lt> vienija daugiau nei 70 Lietuvos viešųjų, valstybinės ir nacionalinės reikšmės bibliotekų ir kiekvienam atveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą vieno langelio principu. Turintys LIBIS skaitytojo pažymėjimą ir prisijungę prie portalo, vartotojai gali užsisakyti bet kurį leidinį, esantį elektriniame kataloge, daugiau kaip 1300 vnt. lietuvių autorių ir į lietuvių kalbą išverstas elektronines knygas.

Prieiga prie suskaitmeninto kraštotyros turinio. Interneto krašto žinyną www.krastotyra.zvb.lt aplankė 1400 (2022 m. – 2633) virtualūs lankytojai. Virtualūs žinyno lankytojai iš Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Latvijos, JAV, Kinijos ir Didžiosios Britanijos. <http://skaitmeninimas.zvb.lt/> kraštotyros bazėje apsilankė 117 virtualių lankytojų, iš kurių 107 unikalūs. 2023 m. suskaitmenintas laikraštis „Pergalė“ 1950 m. (152 vienetai) (610 pozicijų), „Pergalė“ 1951 m. (104 vienetai) (313 pozicijų), „Pergalė“ 1952 m. (116 vienetai) (548 pozicijos). Iš viso 2023 m. suskaitmeninta 372 vienetai (1471 pozicija).

Duomenų bazės. Vartotojams suteikiama nemokama prieiga prie dviejų licencijuotų specializuotų duomenų bazių. „EBSCO Publishing“ duomenų bazėje – viso teksto moksliniai straipsniai humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos, sveikatos apsaugos ir kt. temomis. Per metus duomenų bazėje atlikta 1100 (2022 m. – 853) paieškų, atsisiųsti 308 pilnateksčiai dokumentai. Populiaria išlieka „Infolex“ – teisinės informacijos duomenų bazė. Šioje duomenų bazėje lankytojai atliko 3461 (2022 m. – 2768) paiešką.

Nauja. Prieiga prie medijų ir informacinio raštingumo metodinės medžiagos <https://mirkt.bibliotekavisiems.lt/>. 2023 m. gyventojams pristatyta medijų ir informacinio raštingumo (MIRKT) kompetencijų ugdymo programa, kuria vadovaujantis šalies bibliotekininkai informuos visuomenę informacinio raštingumo klausimais. Programa pritaikyta naudoti įvairioms visuomenės grupėms, taip pat asmenims, turintiesiems klausos ar regėjimo negalią.

Nauja. ELVIS paslauga negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto. 2023 m. viešoji biblioteka aktyviai bendradarbiavo su Lietuvos audiosensorinės bibliotekos Panevėžio skyriumi. Darbuotojai buvo apmokyti naudotis ELVIS – (Elektroninių Leidinių Valdymo Informacinė Sistema) – virtualia biblioteka, skirta žmonėms, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto. ELVIS fonduose saugoma tūkstančiai pavadinimų populiarių įgarsintų knygų. ELVIS autobuso komanda susitiko su Dusetų ir Zarasų viešosios bibliotekos skaitytojais. Skaitytojams sudaryta galimybė modernių aparatų pagalba skaityti garsines ELVIS knygas.

Virtualios ekskursijos. Bibliotekos sukurtus technologinius produktus, pasiekiamus internete – Zarasų ir Utenos rajonų skulptūras <https://skulpturualeja.lt> ir literatūrinį gidą

„Pasaulis pagal poetus romantikus ir žymias moteris https://www.zarasubiblioteka.lt/zarasu_krastas/ aplankė 228 virtualūs lankytojai.

Viešosios interneto prieigos (toliau – VIP) paslauga.

Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose vartotojams įrengtos 129 kompiuterizuotos darbo vietos su internetu, taip pat ir belaidžio, prieiga. Tūkstančiui rajono gyventojų tenka vidutiniškai 8,9 kompiuterizuotos darbo vietos su internetu prieiga, tūkstančiui vartotojų tenka vidutiniškai 27 kompiuterizuotos darbo vietos su internetu prieiga.

2023 m. įvyko 37533 (2022 m. – 38189) interneto seansai. Palyginti su 2022 m., naudojimosi viešosios interneto prieigos paslauga rodiklis sumažėjo 1,7 %. Statistikos duomenimis 2023 m. asmeninius kompiuterius namuose turėjo 76,8 % gyventojų interneto prieigą – 88,6%. Todėl šios paslaugos poreikis nebeauga. Internetas daugiausia buvo naudojamas informacijos paieškai, bendravimui, bankininkystei, mokymosi, kvalifikacijos kėlimo ar savišvietos tikslais.

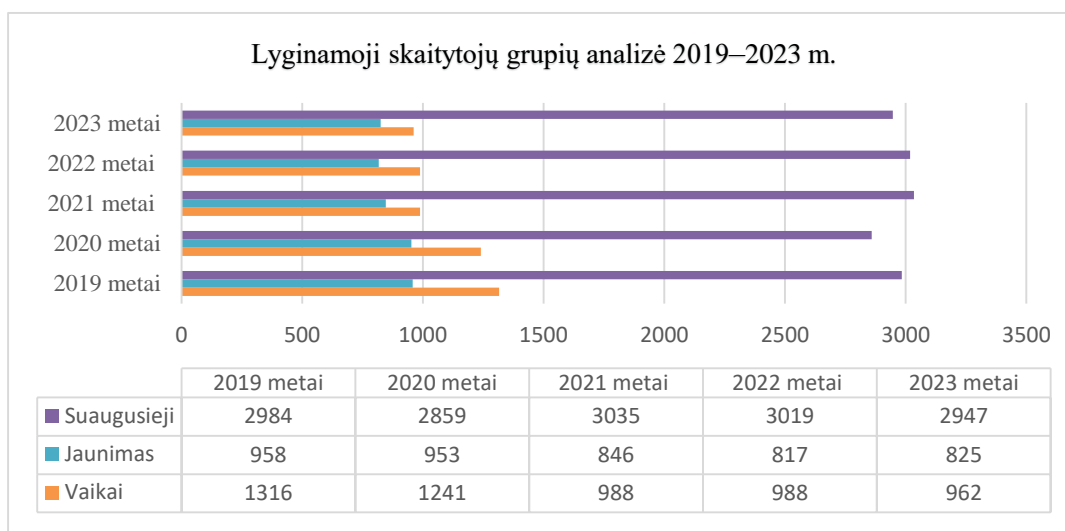
Informacijos apie bibliotekos paslaugas sklaida ir sutelkti lankytojai.

Bibliotekos interneto svetainė <https://zarasubiblioteka.lt>. Viešosios bibliotekos interneto svetainė išlieka svarbiu informacijos sklaidos kanalu. Joje yra skelbiama tekstinė ir vaizdinė informacija apie biblioteką, anonsuojami ir aprašomi renginiai, parodos, naujos knygos, paslaugos. 2023 m. sukurtos naujos rubrikos: Edukacija, Knygomatas. Naudojama atviro kodo Wordpress turinio valdymo sistema. Užtikrintas SEO (paieškos sistemos optimizavimas) pritaikymas naudojimuisi mobiliaisiais įrenginiais. Interneto adresui yra taikomas SSL sertifikatas (panaudota 145 Eur). Nuo 2023 m. liepos 1 d., nustojus galioti senajai Universal Google Analytics sistemai, bibliotekos svetainės informacijos rinkimo ir analizės duomenims rinkti įdiegta naujoji Google Analytics 4 versija (GA4). 2023 m. svetainėje lankėsi 9600 (2022 m. – 8487) virtualūs lankytojai.

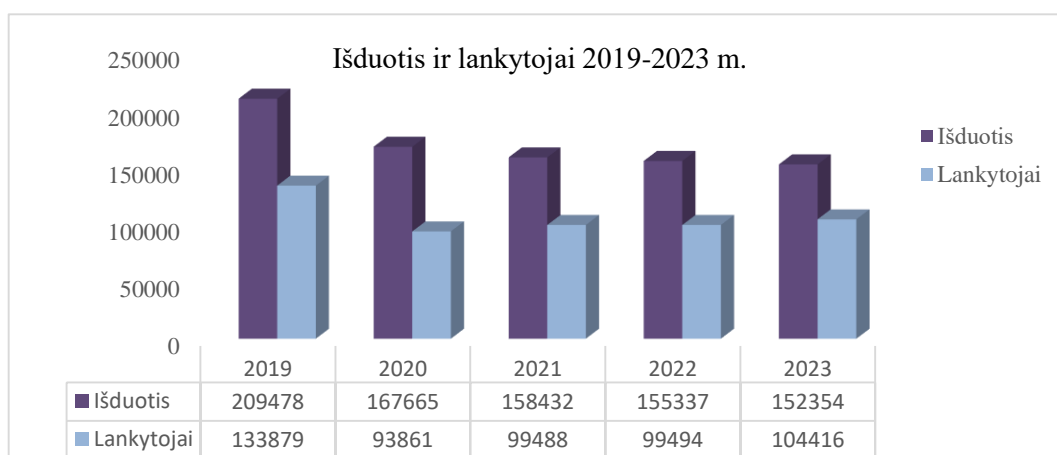
2023 m. publikacijų ir informacijų apie Zarasų viešąją biblioteką ir padalinius suvestinė					
Platinta		Radijas / televizija	Originalių publikacijų	Parengta bibliotekininkų	Parengta ne bibliotekininkų
Spaudoje	Internetė			Spaudoje ir Internetė	Spaudoje ir internetė
69	557	2 / 6	211	179	32

Informacija buvo skelbta Zarasų rajono savivaldybės internetinėje svetainėje www.zarasai.lt – 65 įrašai; krašto naujienų portale www.zarasuose.lt – 200 įrašų; regioninių naujienų platformose www.etaplus.lt 151 įrašas; www.regionunaujienos.lt – 14; Aukštaitijos internetinėje naujienų agentūros svetainėje www.aina.lt – 20; www.voruta.lt – 2; Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos portale www.lrt.lt – 1, mokyklų svetainėse: www.santarve.info – 41 įrašas; www.sirviomokykla.lt – 11 įrašų; www.azuolas.info – 1; www.antazavesmokykla.lt – 1 įrašas. Svarbus bibliotekos partneris – Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, kuri savo tinklaraštyje apie regiono bibliotekas paskelbė 50 naujienų apie Zarasų viešąją biblioteką. Renginius ir edukacijas anonsavo Zarasų rajono turizmo ir verslo informacijos centras svetainėje www.visitzarasai.lt ir Facebook profilyje <https://www.facebook.com/visitzarasai.lt>, visuomeninė platforma www.renginiaizarasuose.lt. - 25 renginiai.

Operatyvi ir moderni informacija suaktyvina Zarasų rajono gyventojų ir atvykstančių svečių lankomumą ir naudojimąsi paslaugomis. Zarasų rajono centralizuoto tinklo bibliotekose registruoti 4734 (2022 m. – 4824) vartotojai. Į bibliotekas užsiregistravo 10,9 % naujų vartotojų.

Analizuojant registruotų vartotojų grupes, 2023 m. vaikų grupė iki 14 m. sudarė 20,3 % (962 asm.), jaunimo grupė – 17,4 % (825 asm.), suaugusiųjų – 62,3 % (2947 asm.). Per paskutinius penkerius metus daugiausia sumažėjo registruotų vaikų skaičius – 26,9 %. Tai lemia objektyvios priežastys – kasmet fiksuojamas mažėjantis vaikų skaičius rajone, pasikeitęs vaikų ir paauglių gyvenimo būdas. Bibliotekose 2023 m. apsilankė 104416 (2022 m. – 99494) lankytojų. Vienas skaitytojas apsilankė vidutiniškai 22 kartus (2022 m. – 20,6 k.) per metus.

2023 m. vartotojams išduota 152354 vnt. (2022 m. – 155337 vnt.) dokumentų. Išduotis į namus sudaro 62 % (95126 vnt.), vietoje – 38 % (39775 vnt.). Palyginti su 2022 m., bendras dokumentų išduoties rodiklis sumažėjo 2 %. Vienam vartotojui per metus vidutiniškai išduota 32 dokumentai (2022 m. – 35). Augantis lankomumo, o mažėjantis skaitomumo rodiklis rodo, kad vartotojai biblioteką vis labiau suvokia kaip vietą, kurioje malonu leisti laiką, bendrauti ar savarankiškai ugdytis.

Nestacionarus gyventojų aptarnavimas

Skaitytojai buvo telkiami Zarasų ir Salako socialinės globos namuose, kuriuose veikia nestacionarios bibliotekėlės. 2023 m. buvo aptarnaujami 23 asmenys. Jiems išduota 180 (2022 m. – 147) vnt. knygų. Viešoji biblioteka ir padaliniai teikė knygnešystės paslaugas gyventojams, negalintiems lankytis bibliotekose. Lyginant su 2022 m., knygnešystės paslauga sumažėjo 15,7 %. Paslauga buvo teikiama 296 (2022 m. – 351 asm.) asmenims. Jiems nunešta 4631 vnt. (2022 m. – 4386 vnt.) knygų ir periodinių leidinių. Knygas į namus nešė 199 asmenys: bibliotekininkai, šeimos nariai, kaimynai.

Priemonė. Profesionalaus meno sklaidos renginių organizavimas (Panaudota 1700 Eur).

Literatūros ir kiti kultūros renginiai

Viešojoje bibliotekoje ir padaliniuose buvo organizuoti susitikimai su profesionaliais kūrėjais, menininkais: rašytoja Aldona Ruseckaite, tarptautinio smuikininkų konkurso laureatu smuikininku Ačiu Banku (Kanada) ir tarptautinių pianistų konkursų nugalėtoja Victoria Kogan (Kanada), teatro ir kino, aktore, rašytoja Nijole Narmontaite, aktoriais, dainų atlikėjais ir kūrėjais Gediminu ir Ainiu Storpirščiais, dr. Rimvydu Laužiku, žurnaliste Živile Kropaitė-Basiule, poetu Ilja Blakunovu, rašytoju Robertu Šarknicku. Dusetų ir Antalieptės skaitytojai susitiko su žurnaliste Daiva Biliene ir Roko Žilinsko seserimi Monika Žilinskaite. Vaikus džiugino Vilniaus „Teatriukas“, rašytoja Jūra Smiltė (dr. Evelina Gužauskytė), iliustratorė Gintarė Laurikėnienė ir leidykla „Homo liber“, menininkė ir mokytoja Virginija Knowles, lektorius astronomas Saulius Lovčikas.

Parodos galerijoje. 2023 m. buvo suorganizuotos Arūno Bėkštos tapybos darbų paroda „Regėjimai“, tapytojos ir keramikės, dailės pedagogės Jolitos Šlepetienės keramikos darbų paroda „Atgyjantys sapnai“, Nijolės Trinkūnienės tapybos darbų paroda „Aukštaitijos spalvos“, Laimos Kiškienės personalinė keramikos darbų paroda „Laiškai protėviams“, dailininko Gintaro Gesevičiaus tapybos darbų paroda „Tapyba“, menininkės Skaidrės Račkaitytės keramikos darbų paroda „Molinės poringės“, dailininko, grafiko, knygų iliustratoriaus Arvydo Každailio paroda „Kėdainiai“, fotoklubo „Ežerų žemė“ paroda „Laiko ženklai“, menininkės Giedrės Nagreckienės keramikos darbų paroda „Tatuiruotieji“, menininkės Genutės Vaičikauskienės Švalkutės keramikos paroda „Drauge su moliu“, Linardo Onzul (Latvija) fotografijų paroda.

Uždavinys. Skatinti mokymąsi visą gyvenimą.

Priemonė. Skaitymo skatinimo programų, kitų edukacinių kultūros programų įvairioms tikslinėms grupėms parengimas ir įgyvendinimas.

Balandžio mėnesį Lietuvos karo istorikas, humanitarinių mokslų daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Seimo narys Valdas Rakutis pristatė savo knygą „Prieš panyrant į sutemas. Lietuva XVIII amžiuje: kai ir Lenkija, ir Varšuva buvo mūsų“, istorikas, vertėjas dr. Stephen C. Rowell skaitė paskaitą „Zarasų gyvenimas prieš 500 metų“. Gegužės 9 d. minint Europos dieną „Europa mano akimis“, organizuotas piešinių konkursas ant asfalto „Europos žemėlapis“ su Zuikiu Nulėpausiu. Veikė kūrybinės dirbtuvės vaikams. Europos Sąjungos žemėlapio „Europos Sąjunga linksmi“ dėlionė. Sveikinimo žodį tarė ir išpūdziais apie keliones po įvairias šalis dalinosi Zarasų rajono merė Nijolė Guobienė. Zarasų Pauliaus Širvio progimnazijos anglų kalbos mokytojas Evtim Nevenov papasakojo apie šalių kultūrinius skirtumus ir panašumus gimtojoje šalyje (Turkijoje) ir ES šalyse. Projekto „Mokyklos – Europos Parlamento ambasadorės“ veiklas pristatė Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos mokytoja Daiva Matijošienė.

Organizuotas seminaras „Streso valdymas ir emocinės sveikatos stiprinimas“. Seminaro lektorė – Valija Šap, Europos sertifikuota psichologė Lietuvoje klinikinėje ir sveikatos srityje.

Edukacinė veikla (Panaudota 2200 Eur). Pagrindinis kultūrinės edukacijos veiklų vaikams tikslas – supažindinti jaunuosius lankytojus su profesionalaus meno kūriniais, pakviesti juos į kūrybinius užsiėmimus. Vaikai įtraukiami į iliustravimo, piešimo, šiuolaikinių technologijų įrankių kūrybinio panaudojimo, teatro veiklas. Svarbios išliko tradicinės edukacijos, skirtos Lietuvių kalbos dienai, Skaitmeninei savaitei, Saugesnio interneto savaitei, Tarptautinei vaikų knygos dienai, Nacionalinei bibliotekų savaitei, Vasaros skaitymams, Šiaurės šalių literatūros savaitei, „Zuikio Nulėpausio gerumo pamokėlėms“. Populiarios programos buvo: „Pojūčių mugė: sensoriniai skaitymai ypatingų poreikių vaikams“, „Emocijų ratas: biblioterapinės literatūros skaitymai“, „Susitikimai su literatūros personažais“, „SEKAS: pasakojimo menas ir literatūra“, „Išmok ir naudok, pasidalink“.

Gegužės pabaigoje su VŠĮ „Kūrybinės jungtys“ buvo organizuotas diskusijų festivalis „Kryptis – Zarasai“. Vaikams organizuota programa „Draugoteka“, programos „Vasarą skaitome kitaip“, „Vasara su knyga“.

Bibliotekoje vyko Zarasų „Ažuolo“ gimnazijos projekto – Lietuvos jaunimo eilėraščių ekranizacijų ir fotografijų konkurso „Kuriu – vaizdu, garsu, žodžiu“ apdovanojimo šventė. Vaikams buvo organizuotos kūrybinės dirbtuvės „Kaip gimsta iliustracijos“ ir dailininko Vlodo Žiliaus iliustracijų parodos „Mano ženklai“ atidarymas su VU dėstytoja R. Bačiulienė.

Tikslas. Kultūros, laisvalaikio paslaugų patrauklumo didinimas

Uždavinys. Gerinti kultūros ir laisvalaikio paslaugų kokybę, pakankumą ir pasiekiamumą.

Priemonė. Užtikrinti kultūros srities žmogiškųjų išteklių tvarumą, ugdyti jų profesines kompetencijas, ugdant socialinį kapitalą.

Žmogiškieji ištekliai

Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. lapkričio 15 d. sprendimu „Dėl didžiausio leistino pareigybių skaičiaus nustatymo Zarasų rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje“ buvo patvirtintas maksimalus pareigybių skaičius 48. Įstaigoje patvirtintos 48 pareigybės. 2023 m. pradžioje dirbo 49 darbuotojai, pabaigoje dirbo 51 darbuotojų. Užimtų pareigybių 45,6. Kultūros darbuotojų pareigybių – 38, užimtose 36,15 pareigybės, kitų kvalifikuotų specialistų – 5. Darbuotojų su aukštesniu universitetiniu išsilavinimu – 15, su aukštesniu neuniversitetiniu – 5, su aukštesniu išsilavinimu – 24.

Igyvendinant Zarasų viešosios bibliotekos nuostatus, darbo ir paslaugų efektyvumui užtikrinti buvo suorganizuota 13 pasitarimų, viena konferencija. 41 darbuotojų, t. y. 80,4 % specialistų dalyvavo 64-iuose kvalifikacijos tobulinimo mokymuose, seminaruose, iš jų 29 nuotoliniu būdu. Kvalifikacinius renginius organizavo Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, Lietuvos bibliotekininkų draugija, Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacija, 5 darbuotojai dalyvavo užsienyje organizuotuose seminaruose.

14 Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos darbuotojų dalyvavo Asociacijos „Kūrybinės jungtys“ projekte „Bendruomenių dialogas“, skirtame regionų kultūros organizacijoms. Projektas yra British Council Lithuania strateginės programos „People to People“ dalis. Veiklą finansavo Lietuvos kultūros taryba. Projekto metu vyko 11 užsėdimų. Darbuotojai aktyviai dalyvavo projekte „Bibliotekų edukatorių vadybinių kompetencijų gerinimas pasakojimo metodais grįstų edukacijų plėtrai Panevėžio regione“, inicijuotame Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos. Projektą dalinai finansavo Lietuvos kultūros taryba. Zarasų viešoji biblioteka buvo partnere Visagino viešosios bibliotekos Erasmus+ projekte 2022-1-LV02-KA210_YOU-000084630 „Aukime globaliai“ („Stay local to grow global“), finansuojamame ES lėšomis. Darbuotojai kartu su visaginiečiais, Dagda (Latvija), Kraslavo jaunimo centrų specialistais mokėsi kaip suaktyvinti darbą su jaunimu.

Metodinė veikla: metodinės rekomendacijos, specialistų konsultavimas struktūriniuose padaliniuose, konkrečiose darbo vietose, rūpinamasi bibliotekininkų profesionalumo ugdymu. 2023 metais buvo suorganizuotos 26 (2022 m. 23) išvykos į padalinius. Vidutiniškai viena biblioteka buvo aplankyta 1,7 (2022 m. 1,4) karto. Išvykų metu vykdoma bibliotekų veiklos ir pirmųjų apskaitos dokumentų pildymo patikra. Inventorizacijos komisija atliko materialinių vertybių inventorizaciją visuose teritoriniuose padaliniuose, parengta metodinė rekomendacija „2024 metų jubiliejinių datų kalendorius“, „Kraštiečių ir rajono žymių datų kalendorius“.

Priemonė. Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos tinklo veiklos užtikrinimas.

Zarasų viešosios bibliotekos struktūroje viešoji biblioteka ir 16 struktūrinių teritorinių padalinių: Antalieptės, Antazavės, Avilių, Baibių, Degučių, Dusetų, Imbrado, Sadūnų, Salako, Samanių, Smalvų, Suvieko, Šniukštų, Štadvilių, Turmanto, Zarasų ligoninės. Viešojoje bibliotekoje veikia skyriai: Administracija, Buhalterija, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo, Skaitytųjų aptarnavimo (su paslaugų teikimu Antazavės dvare), Vaikų literatūros, Ūkio.

Finansai

Ištaigos ūkinė veikla buvo organizuota vadovaujantis Zarasų rajono savivaldybės tarybos sprendimais dėl 2023 m. biudžeto patvirtinimo ir patikslinimų.

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	2022 m. (eurais)	2023 m. (eurais)
	2	3	4
1.	Kultūros plėtros programa	723.900,00	925.460,00
1.1.	Darbo užmokesčiui	591.100,00	686.256,00
1.2.	Ilgalaikiam turtui	8.300,00	5.146,00
2.	Specialiųjų lėšų programa	912,57	1.845,85

Zarasų viešosios bibliotekos ir struktūrinių padalinių pagrindinių veiklų išlaikymui buvo panaudota 960,2 tūkst. Eur. Tai 203,1 tūkst. eurų daugiau, palyginus su 2022 metais. Esminis biudžeto padidinimas įvyko dėl kultūros ir meno darbuotojų pareiginio atlyginimo, bazinio dydžio ir darbuotojų MMA padidėjimo, paprastojo remonto ir komunalinių paslaugų kainų pakilimo. Gauta 1,2 % GPM - 216 Eur.

Viešosios bibliotekos senojo pastato fasado paprastajam remontui panaudota 102 287 Eur. Informacijos apie bibliotekos veiklas modernizavimui įsigyta vaizdo redagavimo programa už 950 Eur. Viešosios bibliotekos 100-ečio leidiniams, suvenyrams panaudota 1 885 Eur.

Lietuvos bibliotekininkų draugijos Zarasų skyrius įgyvendino projektą „Atnaujintos paslaugos – naujos galimybės bendruomenei“. Projekto tikslas – atnaujinti žaislotekas, esančias Antalieptės, Dusetų, Salako ir Šniukštų bibliotekose. Projektą finansavo Zarasų rajono savivaldybė (1000 Eur). VŠĮ „Kūrybinės jungtys“ rėmė renginį „Kryptis - Zarasai“ – 500 Eur.

Atnaujinant bibliotekų materialinę-techninę bazę įsigyta: stalai (2 vnt.), biuro kėdės (18 vnt.), apsaugos kamera (1 vnt.), durys (2 vnt.), bevielio barkodo skeneriai (9 vnt.), Wifi bevielio adapteriai (3 vnt.), ausinės (15 vnt.), sūpuoklės vaikams (2 vnt.), spausdintuvas Brother.

Švietimo (formalaus ir neformalaus) programa (03)

Uždavinys. Plėtoti kokybiškas, prieinamas, gyventojų poreikius atitinkančias paslaugas.

Priemonė. Įgyvendinti neformaliojo vaikų švietimo programas.

2023 m. Zarasų rajono savivaldybės viešoji biblioteka sukūrė ir įgyvendino šias neformaliojo vaikų švietimo programas: .

□ Dusetų Kazimiero Būgos bibliotekoje „Slaptasis kodas“ vasario–birželio ir rugsėjo–lapkričio mėnesiais. Dalyvavo 20 vaikų, vyko 30 užsiėmimų. (3580 Eur);

□ Antalieptės bibliotekoje „Kūrybiška kelionė su knyga“ vasario – liepos ir rugsėjo – lapkričio mėnesiais. Dalyvavo 11 vaikų, įvyko 35 užsiėmimai. (1638 Eur);

□ Šniukštų bibliotekoje „Skaityk ir sportuok bibliotekoje“ vasario – rugsėjo mėnesiais. Dalyvavo 11 vaikų, įvyko 28 užsiėmimai. (1266 Eur).

Uždavinys. Skatinti mokymąsi visą gyvenimą.

Priemonė. Didinti suaugusiųjų neformaliojo švietimo paslaugų įvairovę.

Zarasų rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje įgyvendinta programa „Anglų kalbos pamokos“, vykusi 36 val. spalio – gruodžio mėnesiais (1000 Eur).

III SKYRIUS KITA INFORMACIJA

Modernizuojant ir gerinant viešosios bibliotekos paslaugas bendruomenei, būtina deramai atlikti Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos priestato stogo remontą, Salako bibliotekos patalpų einamąjį remontą. Įvykus pokyčiams Zarasų rajono savivaldybės VŠĮ Sveikatos centre Ligoninės biblioteką reorganizuoti į Viešosios bibliotekos paslaugų punktą.

Pasikeitus LR Biudžetinių įstaigų įstatymui reikės peržiūrėti ir pakeisti Zarasų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatus.

Direktorė

Danutė Karlienė